

Rifbjerg, Klaus: Konfrontation (uddrag, 1960)

Klaus Rifbjerg blev født i 1931 og var gennem et langt liv en af Danmarks førende forfattere og kulturdebattører. Men han er mere end det. Med sine langt over hundrede værker inden for stort set alle genrer og med sit engagerede forhold til offentligheden er han med årene blevet en kulturel institution i sig selv.

Han debuterede i 1956 med digtsamlingen *Under vejr med mig selv*, men skærpede derefter den modernistiske form i de kommende udgivelser. Når han var i stand til at bryde med formen i den hjemlige lyrik, der var indadvendt, klassisk eksistentiel og religiøst søgende, skyldtes det især, at han kort efter gymnasiet fik et års studieophold på et af USA's førende universiteter, hvor han lærte, at lyrik kan have et ganske anderledes moderne formsprog. Han fik ved tilbagekomsten til Danmark en klaustrofobisk oplevelse af pænhed og normstyring, som i 1960 finder et produktivt udtryk i digtsamlingen *Konfrontation*, der netop er, hvad titlen siger: et frontalt sammenstød med traditionen og de lyriske klicheer. Samlingen giver ligefrem navn til en særlig 60'er-typisk form for litteratur: 'konfrontationsdigtning'. I den næste samling, *Camouflage*, fortsættes stilen, men nu i en langt vanskeligere tilgængelig form, hvor friskheden, frækheden og den umiddelbare sansning i nogen grad opløses i en mere langstrakt reflekterende form.

Siden hen har Rifbjerg skrevet i alle genrer og har leveret nyklassikere til både lyrik og prosa – det sidste i romanen *Den kroniske uskyld* fra 1958. Også teater, film, tv og kulturlivet i al almindelighed har i Rifbjerg haft en utrættelig stemme. Selv om han kan forekomme både bidsk og arrogant, er han gennem årene blevet dansk folkeeje.

De følgende digte er begge fra samlingen *Konfrontation*.

Klaus Rifbjerg: Terminologi

Note

Ja, ja, ja nu kommer jeg
ned til jer
ord.

Trompet: forblæst.

5Skov: vissen.

Karyatide: antik.

Kærlighed: løgn.

Halleluja: ræb.

Poesi: hvor er mit brokbind?

10Opvågningen fra nedfrosset
dybtanæsticeret koma
rykvis.

Udflod: smag.

Transfocator: syn.

15Valens: værdi.

Pessar: virkelighed.

Mach: romantik.

Lyrik: 5-4-3-2-1-0.

Klaus Rifbjerg: Nultime

Note

Bugten bespændt
som ville en hval i dens nøjagtige form
før sekundet var helt opbrugt
bryde igennem overfladeblyet
5overfladen selv hvalskind med
udstrækningen til synsranden i begge sider
vil i opbrugthedsøjeblikket
nøjagtig med en mikrobisk skælven
åh, briste, gå itu, i forrådnelse
10forvandles så at sige kemisk for vore øjne
umådeligt små altsansende øjne
beklædt med bristende hvalhud.

Nultimens ure haster med visere
som gale rygsvømmere, insekter på flugt
15over truende stilhed væk fra os
kold torden eksperimenterer uden lyd
langs horisonten, der doubles, doubles mens
alting viger, unddrager sig eftermiddagens
almindelighed, klimaets banalitet og
20selve synsindtrykkets middelmådighed
men indtrykket dirigeres af os
af ærgrelsen, forbløffelsen over
at vi i det hele taget vover os frem
med kurvene fulde af reagensglas
25sædemandshænder og bløde, frodige bevægelser
mens vi tilsåer stranden med
bunsenbrændere, trachometre
triptællere, u-rør, forbundne kar

anastigmater, teleforsatser og små
30 hysteriske anordninger til fremkaldelse
af afstand mellem tænder under
f.eks. en rodbehandling, reagensglas
i grå, kontinuerlige buer fra hænderne
knuses mod stranden, ringler, blæses væk
35 for den første vind, mens øjnene forandres
skær falder, skæl falder og vi stirrer
på hænderne som fyldes af hagl.
Uden anklage stirrer fiskene
i humoristisk aflivning fra deres søjler
40 på os, Geysir, Genève, opposede, splittet
og måske om tre minutter, år faldende
hvalhud, åh, hvor hænderne ryger op
bag ørene for at høre knaldet, hvor vi
brænder efter at demonstrere den i og for sig
45 sporadiske men i dette øjeblik næsten
overjordiske viden om dybvandsbombers
indretning, udslyngningsmetoden
tændingsmekanismens funktion og
effekten, tre søjler med fisk, tre
50 figurer hængende med svingende eddikehjerter
og tordenen med dens stiltiende manifestationer
af noget væsentligt som
den ikke kan få frem.

Står tilbage med hagl og trommehinder
55 i hånden, ser dem ikke
men føler nu finnerne, øjnenes tomhed
mens hvalen ubevægelig ligger og slår
klokken nul i sit forbløffende store
indre, rumler som intet selv og vi stiger
60 stirrende, lodrette fisk

mod en højdes trivielle ukendthed på
vore søjler, ukendte fisk, fisk
knebler i munden på nultimen
bomrer i deres opstræbende stilhed
65den opløste tids klokkeslæt ud over
nul.

Klaus Rifbjerg: Nultime (1960). I: Konfrontation. Gyldendal, 2001.